

AMSTERDAM
LIBERAL
ARTS & SCIENCES
ACADEMIE

Handreiking rubrics & SETs in het schoolexamen

*Waar voldoen een goede rubric en
SET aan in het schoolexamen?*

[Visie op toetsen](#)

[Rubrics \(PO / MET\)](#)

[Vertaling onderbouw naar bovenbouw](#)

[Vaste uitgangspunten](#)

[Sjabloon rubric](#)

[Schriftelijke examentoetsen \(SETs\)](#)

[Toetsset](#)

[Toetsmatrijs](#)

[Kwaliteitscriteria toets](#)

[Checklist](#)

Inleiding

Toetsing en verantwoording zijn belangrijke onderwerpen vanuit leerplankundig perspectief. Toetsing in relatie tot het curriculum dient twee doelen. Ten eerste het faciliteren van leren zodat de beoogde leerdoelen voor zoveel mogelijk leerlingen binnen bereik zijn (formatief). Ten tweede het bepalen of de beoogde leerdoelen worden behaald, in de klas, op school en landelijk (beslissend).

Er is veel vrijheid om ons eigen toetsbeleid vorm te geven, weliswaar binnen wettelijke kaders. Aan de hand van dit document wil de examencommissie vorm geven aan het toetsbeleid van ALASCA.

Overigens staan we er niet alleen voor, er zijn veel [handreikingen](#) voor toetsconstructie beschikbaar. Daarnaast biedt de VO-raad veel [ondersteuning](#) in het vormen van toetsbeleid.

Rubrics (PO / MET)

Vertaling onderbouw naar bovenbouw

Een rubric is geschikt om zichtbaar gedrag en gevraagde vaardigheden van leerlingen te benoemen. Rubrics zijn dus de standaard voor het beoordelen van praktische opdrachten (PO's) en mondelinge examentoeetsen (MET's).

De praktijk uit de onderbouw is vertaald naar de eisen van het examen. Hierbij hebben we de volgende overwegingen meegenomen:

- **Basiseisen/algemene eisen dragen bij aan cijfer:** In de onderbouw wordt werk niet nagekeken als het niet aan de basiseisen voldoet. Dat kan niet voor SE's, want dat zou een 1,0 opleveren. Een 1,0 is tegelijkertijd de zwaarste sanctie die de examencommissie kan opleggen. Docenten mogen dat dus niet zomaar doen.

In SE's zijn de basiseisen punten waard die onderdeel vormen van het cijfer. Niet alle leerlingen zullen zich eraan houden, maar dat is onontkoombaar bij gebruik van cijfers.

- **Autonomie voor docenten:** Docenten horen zoveel mogelijk een rubric te kunnen formuleren die recht doet aan de specifieke aspecten van hun vak.
- **Expliciete verschillen havo/vwo:** Zelfs bij exact dezelfde eindtermen wil de Inspectie zien hoe we onderscheid maken tussen havo en vwo. Beide niveaus krijgen dus een aparte rubric. Die rubrics mogen (grotendeels) overlappen of zelfs alleen verschillen in puntenaantallen.
- **Beste resultaat eerst:** Om leerlingen te laten streven naar het beste resultaat, staan de hoogste eisen links.

Vaste uitgangspunten

Afspraken omtrent gebruik

- Iedereen gebruikt zoveel mogelijk onderstaand format voor elk(e) PO/MET.
- Havo en vwo krijgen aparte rubrics die op onderdelen kunnen overlappen.
- De rubric bestaat uit een deel voor algemene eisen en een deel voor vaardigheden.
- Het voldoen aan de algemene eisen levert een aantal punten op dat meetelt in de eindbeoordeling.
- Het voldoen aan de vaardigheden levert per vaardigheid een aantal punten op dat meetelt in de eindbeoordeling.
- De docent is vrij in het invullen van de kolommen en rijen volgens dit format.
- De beschrijvingen die de meeste punten geven, worden aan de linkerkant gezet, die met de minste punten aan de rechterkant.

- De aantallen punten die per beschrijving gegeven worden, kunnen enkele getallen zijn (bijv. 2 pt) of een range aan getallen (bijv. 3-5 pt).
- De docent is vrij om scorekolommen en vaardighedenrijen toe te voegen of te verwijderen. Wel moet er minstens één vaardighedenrij en minstens één scorekolom gebruikt worden.
- Met behulp van de rubric wordt het kennis- en vaardigheidsniveau dat een leerling toont omgezet in een cijfer. Een van de mogelijkheden is om dit te doen volgens de formule $cijfer = \frac{behaalde\ punten}{totaal\ aantal\ punten} \times 9 + 1$. Je kunt ook gebruikmaken van een berekening aan de hand van een zelf te bepalen N-term.

Sjabloon rubric

	Algemene eisen	Aantal punten	Behaald aantal punten
1		... pt	... pt
2		... pt	... pt
3		... pt	... pt
			Totaal: ... pt behaald

Kerdoelen	Kernvaardigheden	Beschrijving	Beschrijving	Beschrijving	Beschrijving	Behaald aantal punten
		... pt	... pt	... pt	... pt	... pt
		... pt	... pt	... pt	... pt	... pt
		... pt	... pt	... pt	... pt	... pt
		... pt	... pt	... pt	... pt	... pt
						Totaal: ... pt behaald
		Totaal: ... pt te behalen				Berekend cijfer

Schriftelijke examentoetsen (SETs)

Toetsset

Elke SE-toets bestaat uit een complete toetsset:

- de toetsmatrijs;
- de toets met vragen of opdracht(en), eventueel met (uitwerk)bijlagen;
- een voorblad met instructie voor de leerling;
- toegestane materialen en hulpmiddelen;
- de instructie voor de examinerator, o.a. over de afname;
- het correctievoorschrift (beoordelingsmodel, beoordelingsinstructie, cesuur, cijferbepaling).

Toetsmatrijs

Een toetsmatrijs helpt de inhoud en het aantal opgaven van een toets in kaart te brengen. Een toetsmatrijs is een tabel waarin wordt aangegeven hoe de opgaven van een toets worden verdeeld, ook met het oog op de validiteit van de toets(opgaven): meet de toets wat hij zegt te meten? De matrijs is een nadere concretisering van het PTA. Een voorbeeld van een toetsmatrijs is toegevoegd.

Kwaliteitscriteria toets

Elke SE-toets is van goede kwaliteit. Daarom moet elke SE-toets ontwikkeld, afgenomen en beoordeeld worden conform de gestelde kwaliteitseisen in de school. Denk aan validiteit, betrouwbaarheid, uitvoerbaarheid en transparantie.

De checklist hieronder geeft aan wat voor elke SET op ALASCA verwacht wordt.

Checklist

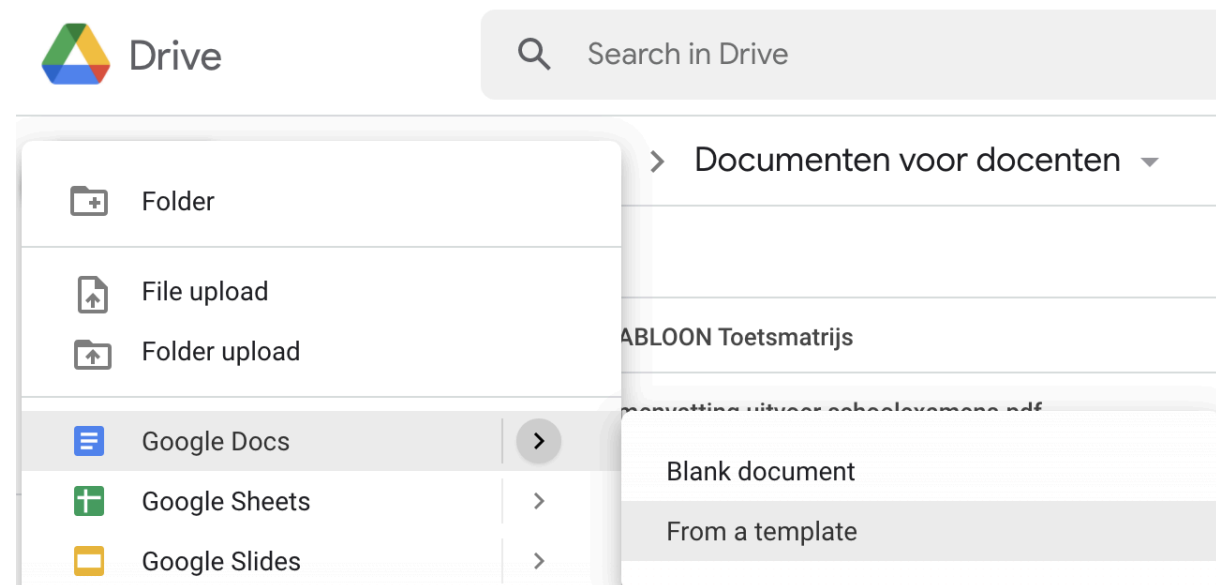
Onderdeel	Inhoud	Aanwezig en opmerking
De toetsmatrijs	<ul style="list-style-type: none"> · Toetsmatrijs is volledig ingevuld en de vragen/opdrachten dekken de eindtermen · Toetsmatrijs toont de afgesproken verdeling kennis- en inzichtvragen bij de leerweg (vgl. Romizowski*) · De toets is gebaseerd op de uitgangspunten van ALASCA · Het PTA is gebruikt als uitgangspunt 	
De toetsset is compleet	Instructie leerling:	

	<ul style="list-style-type: none"> · Toetsnaam (vak) · Opgaven · Puntenwaardering · Hulpmiddelen 	
	Docentversie: <ul style="list-style-type: none"> · Toetsnaam (vak) · Opgaven · Puntenwaardering · Antwoordmodel + cijferbepaling · Cesuur (relatief of absoluut) · Berekening voor weging 	
	Instructieblad voor examiner/beoordelaar: <ul style="list-style-type: none"> · Toetsnaam · Ruimte voor noteren absentes · handelen t.a.v. onregelmatigheden, toegestane hulpmiddelen, te laat komen, de inlevertijd toets, uitzonderingen (bijvoorbeeld dyslexie) 	
Kwaliteitscriteria toets		
Validiteit <i>meet je wat je wilt meten</i>	<ul style="list-style-type: none"> · Het schoolexamen is opgesteld overeenkomstig de toetsmatrijs · De toetsvorm past bij hetgeen geëxamineerd wordt · De toetsvragen/opdracht zijn van voldoende niveau conform de toetsmatrijs · De informatie bij de toetsvraag past bij het huidige tijdsbeeld van de leerlingen 	
Betrouwbaarheid <i>levert de toets reproduceerbare resultaten</i>	<ul style="list-style-type: none"> · Per vraag is een puntenwaardering aangegeven · Tijdsduur is reëel (wordt geëvalueerd na afname (examencommissie)) · Taalgebruik is afgestemd op niveau van de leerling (zinslengte, woordgebruik, opmaak tekst) · De vragen zijn helder/duidelijk · De gebruikte afbeeldingen zijn helder 	
Objectiviteit	<ul style="list-style-type: none"> · Het antwoordmodel laat geen ruimte voor meerdere manieren van interpretatie van de antwoorden van de leerling · De manier waarop punten worden toegekend, staat duidelijk omschreven 	

	<ul style="list-style-type: none"> · De puntenwaardering, cesuur en becijfering is reëel (wordt geëvalueerd na afname (examencommissie)) 	
Transparantie <i>is de toets duidelijk voor leerlingen</i>	<ul style="list-style-type: none"> · De lln weet wat er wordt getoetst · De toetsnaam (vak) is volledig ingevuld · De toetsinstructie is duidelijk voor leerlingen · De lay-out/opmaak van de toets is overzichtelijk en duidelijk · De tijdsduur is aangegeven · De toegestane hulpmiddelen zijn aangegeven (indien nodig) 	

Sjabloon voorblad toets

Automatisch aan te maken via Sjablonen:

Kies 'Voorblad SET'

Brieven en faxen

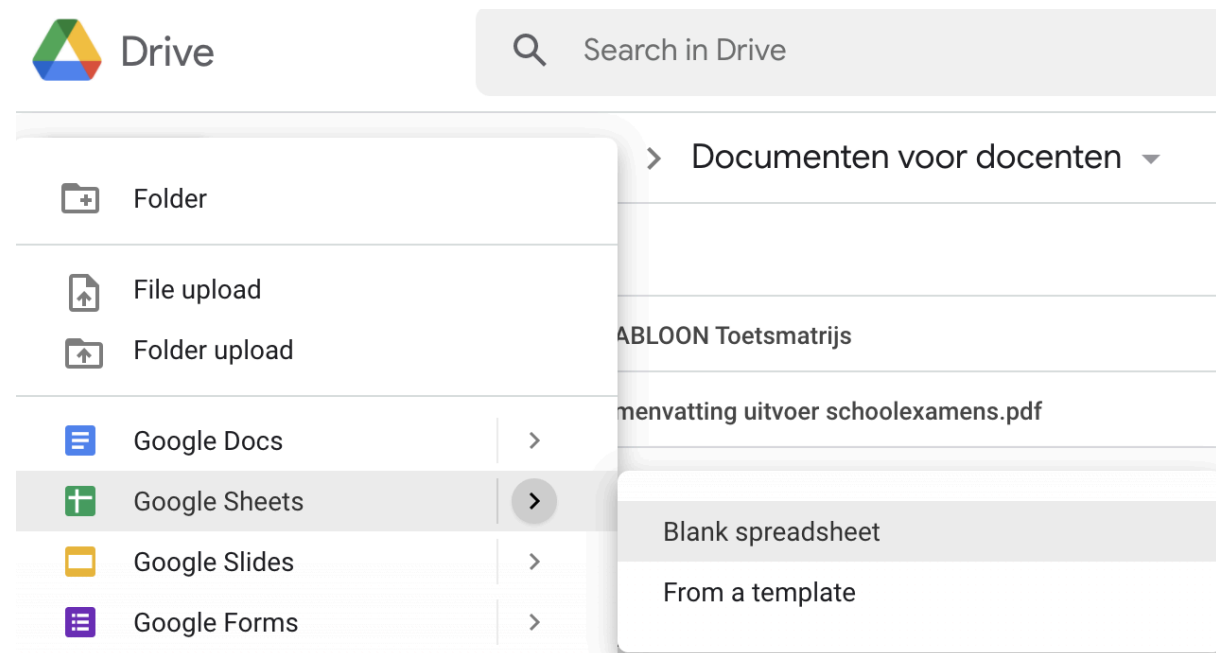
**Surveillantblad
Schoolexamen**

Voorblad SET

Sjabloon toetsmatrijs

Automatisch aan te maken via sjablonen:

Kies 'Template toetsmatrijs'

